

QUICKSCAN WNB

PROJECT NIEUWBOUW Citroenvlinder

Rapportage QuickScan flora en fauna Citroenvlinder te Apeldoorn

Opdrachtgever	Grondslag Oevers 16 8331VC Steenwijk
Rapportnummer	D1048
Status	Definitief
Datum	9 november 2023
Auteur(s)	W. Pronk
Kwaliteitscontrole	9 november 2023

PRONK ECOLOGISCH
ONDERZOEK & ADVIES

Pronk Ecologisch onderzoek & advies
Stal 149
9205 AK Drachten

Inhoud

1. Aanleiding.....	- 3 -
<i>Wettelijk kader</i>	- 3 -
2. Omschrijving plangebied	- 4 -
3. Voorgenomen ontwikkeling	- 4 -
4. Werkwijze	- 5 -
5. Resultaten.....	- 5 -
5.1. Soortenbescherming	- 5 -
<i>Flora</i>	- 6 -
<i>Vogels met een jaarrond beschermd nest</i>	- 6 -
<i>Overige vogels</i>	- 6 -
<i>Vleermuizen</i>	- 7 -
<i>Overige zoogdieren</i>	- 7 -
<i>Amfibieën</i>	- 8 -
<i>Vlinders</i>	- 8 -
<i>Overige soortgroepen</i>	- 9 -
5.2. Beschermde natuurgebieden	- 9 -
<i>Natura 2000-gebieden</i>	- 9 -
<i>Natuurnetwerk Nederland (NNN)</i>	- 10 -
6. Conclusie	- 12 -
7. Nader onderzoek.....	- 12 -
8. Aanbevelingen voor maatregelen soortenbescherming.....	- 13 -
9. Ontheffing	- 13 -
10. Bibliografie	- 14 -

Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
STERQTeco kan door opdrachtgevers niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

1. Aanleiding

Opdrachtgever heeft het voornemen om aan de Citroenvlinder te Apeldoorn nieuwbouw te realiseren. Hiertoe zal alle vegetatie binnen het plangebied worden verwijderd en grond worden vergraven. Omdat de voorgenomen ontwikkeling effect kan hebben op beschermde natuurwaarden is in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna te noemen 'Wnb') een ecologisch vooronderzoek uitgevoerd. In de voorliggende quick scan ecologie wordt getoetst of de activiteit kan leiden tot negatieve effecten op natuurwaarden. Indien nodig wordt aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn (aanvullend onderzoek/maatregelen/aanvraag ontheffing) om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Sterqt Eco heeft Pronk Ecologisch onderzoek & advies gevraagd het ecologisch onderzoek uit te voeren.

Afbeelding 1: Het plangebied aan Citroenvlinder te Apeldoorn (rood kader). Bron achtergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl

Wettelijk kader

In hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming (Wnb) wordt het onderdeel soortenbescherming behandeld. Binnen dit kader zijn beschermingsregimes vastgesteld voor verschillende categorieën beschermde soorten. Deze categorieën omvatten Vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1 - 3.4), Habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5 - 3.9) en nationaal beschermde soorten (artikelen 3.10 - 3.11). Bovendien bevat de Wnb een zorgplichtartikel (artikel 1.11), dat tot doel heeft de wilde flora en fauna te beschermen.

Hier is de volledige wettekst te lezen: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>.

2. Omschrijving plangebied

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Apeldoorn en betreft een driehoekig perceel met grazige vegetatie, doorsneden met een smal fietspadje. Aan de westzijde loopt parallel aan het fietspad een ondiepe greppel die ten tijde van het veldbezoek deels vol water stond. Langs deze greppel bevindt zich een smalle houtwal, bestaande uit enkele volwassen bomen. In het noorden van het plangebied bevindt zich in het verlengde van de houtwal langs de greppel een braamstruweel. Er bevindt zich geen permanent oppervlaktewater binnen het plangebied. In het oosten wordt het plangebied begrensd door het trottoir van de Citroenvlinder en in het noorden door de schutting van de woning van huisnummer 18 en door het plaveisel van de parkeerplaats ten noorden daarvan. De begrenzing in het oosten loopt parallel aan de houtwal.

Afbeelding 2: Plangebied gezien vanuit het westen

Afbeelding 3: Plangebied gezien vanuit het zuiden

Afbeelding 4: De houtwal langs de greppel

Afbeelding 5: Braamstruweel in het noorden van het plangebied

3. Voorgenomen ontwikkeling

Binnen het plangebied zal alle vegetatie worden verwijderd en de bomen worden gekapt. De grond zal worden vergraven en de greppel zal worden gedempt. Hiervoor in de plaats zullen woningen worden teruggebouwd. Zie hiervoor afbeelding 6.

Afbeelding 6: Overzicht nieuwbouw. Aangeleverd door opdrachtgever.

4. Werkwijze

De quick scan richt zich op drie aspecten van de Wet natuurbescherming: soortenbescherming, gebiedsbescherming (inclusief het NNN) en houtopstanden.

De soortenbescherming wordt in de Wet natuurbescherming ingevuld met de soorten die beschermd worden op basis van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn, alsmede landelijke wetgeving (waaronder vogels met jaarrond beschermde nest- of verblijfplaats; Ministerie van LNV 2009). Op basis van art. 3.10 is een aantal soorten landelijk beschermd, waarvoor de provincies vrijstellingen kunnen instellen. Dit geldt in de provincie Fryslân voor een aantal zoogdieren en amfibieën (Provinciale Staten van Fryslân, 2023).

In het kader van de soortenbescherming is een veldinventarisatie in combinatie met een bureauonderzoek uitgevoerd. Middels een bureauonderzoek zijn actuele verspreidingsgegevens van beschermde soorten verzameld (o.a. RAVON 2023; FLORON 2023; De Vlinderstichting 2023a en 2023b; Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018; Creemers & Van Delft 2009). Daarnaast is de Nationale Databank Flora & Fauna (NDFF) geraadpleegd. De NDFF is een nationale database in Nederland die gegevens verzamelt en beheert over de verspreiding van flora en fauna en die wordt gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek, natuurbeheer en beleidsvorming. De NDFF is op 27 oktober 2023 geraadpleegd op het voorkomen van beschermde soorten binnen een straal van 1 km van het plangebied.

Op 27 oktober 2023 is een veldinventarisatie uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de (mogelijk) aanwezige beschermde soorten en de functie die het plangebied kan vervullen voor beschermde soorten. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren voldoende gunstig om een betrouwbaar beeld van de situatie te krijgen (volledig bewolkt, af en toe regen, windkracht 1 bft en 10°C).

5. Resultaten

5.1. Soortenbescherming

Op basis van de gegevens uit het bureauonderzoek en het veldbezoek is een inschatting gemaakt met betrekking tot het (mogelijke) voorkomen van beschermde soorten onder de Wet natuurbescherming. Deze worden hieronder per soortgroep behandeld.

Flora

Het grootste gedeelte van het plangebied bestaat uit grassen en kruiden. Soorten die werden aangetroffen zijn gestreepte witbol, Engels raaigras, margriet, teunisbloem, grote brandnetel, ridderzuring, boerenwormkruid, duizendblad, cichorei, Jacobskruiskruid, akkerdistel, kaasjeskruid en vogelwikke. De weelderige begroeiing in combinatie met soorten als grote brandnetel en ridderzuring duiden op een zeer voedselrijke ondergrond. Soorten als cichorei, margriet, kaasjeskruid en vogelwikke kunnen duiden op een inzaaiproject vanuit het verleden. In de smalle houtwal staan soorten als zachte berk, zomereik, schietwilg, boswilg en hulst. De houtwal langs de greppel mondt uit in een braamstruweel.

Er zijn geen beschermde planten binnen een straal van 1 km van het plangebied bekend (NDFF). Gezien de voedselrijke omstandigheden binnen het plangebied worden deze ook niet verwacht.

Vogels met een jaarrond beschermd nest

Er bevindt zich binnen het plangebied geen bebouwing, waardoor gebouwgebonden vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest zoals huismus of gierzwaluw op voorhand kunnen worden uitgesloten.

In één van de berken werd een groot nest aangetroffen, waarschijnlijk gebouwd door zwarte kraai (zie afbeelding 7). In de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van onder andere boomvalk en ransuil. Ransuil is binnen het plangebied waargenomen en boomvalk op enkele honderden meters afstand (NDFF). Dit zijn soorten die erom bekend staan gebruik te maken van nesten van zwarte kraai om in te broeden. Om meer zekerheid te verkrijgen of één van deze soorten gebruik maakt van dit nest, is een nader onder onderzoek naar deze soorten noodzakelijk.

Overige vogels

Het braamstruweel is geschikt voor soorten als roodborst en winterkoning om in te broeden. De hogere bomen kunnen dienst doen als broedlocatie voor bijvoorbeeld merel, houtduif of vink. Nesten van deze soorten zijn alleen tijdens hun broedtijd beschermd.

Afbeelding 7. Het kraaiennest aangetroffen in de berk

Vleermuizen

Door de afwezigheid van bebouwing kunnen gebouwbewonende soorten, zoals de uit de omgeving bekende gewone dwergvleermuis en laatvlieger (NDFF) op voorhand worden uitgesloten. De bomen zijn uitvoerig gecontroleerd op voor vleermuizen geschikte holtes, maar deze werden niet aangetroffen. Vleermuisverblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten kunnen op voorhand worden uitgesloten. Vervolgstappen ten aanzien van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Overige zoogdieren

In de omgeving zijn de volgende grondgeboden zoogdiersoorten bekend: bunzing, wezel, steenmarter, das en eekhoorn (NDFF, 2023). Voor steenmarter, bunzing en wezel bevinden zich geen mogelijkheden voor vaste rust- of verblijfplaatsen. Hiervoor is de mate van dekking niet groot genoeg. Het is wel mogelijk dat één of meer van deze soorten gebruik maakt van het plangebied om langs te migreren of in te foerageren.

Er zijn geen burchten, latrines of foerageersporen van das aangetroffen, waarmee verblijfplaatsen van deze soort kunnen worden uitgesloten. Ook voor foerageergebied is het niet geschikt door de grote openheid en de ligging binnen de bebouwde kom. Van eekhoorn zijn geen nesten aangetroffen in de bomen en ook wordt geen foerageergebied van deze soort verwacht. Hiervoor bevinden zich te weinig bomen in of in de nabijheid van het plangebied.

Tijdens het veldbezoek werd eenmaal een haas waargenomen binnen het plangebied. Verder kunnen soorten als veldmuis, bosmuis, rosse woelmuis en huisspitsmuis voorkomen. Deze soorten vallen onder de vrijstelling bij schade als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen. Vervolgstappen ten aanzien van zoogdieren zijn niet aan de orde. Wel blijft altijd de zorgplicht gelden (zie hs 8).

Amfibieën

Voortplantingsbiotoop van (beschermde) amfibieën kunnen op voorhand worden uitgesloten door het ontbreken van permanent oppervlaktewater binnen het plangebied. Ten tijde van het veldbezoek stond na zware regenval de greppel ter hoogte van het braamstruweel en ook een laagte in het veld vol met water. De vegetatie verried echter dat dit geen permanent water betreft.

Wel kan het plangebied dienst doen als landhabitat voor gewone pad. Gewone pad valt onder de vrijstelling bij schade als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen. Vervolgstappen ten aanzien van amfibieën zijn niet aan de orde. Wel blijft altijd de zorgplicht gelden (zie hs 8).

Vlinders

In de omgeving zijn de beschermde dagvlindersoorten grote vos en sleedoornpage en de nachtvlindersoort teunisbloempijlstaart bekend (NDDF, 2023).

Grote vos is een soort die steeds vaker voorkomt en leeft in bosrijke habitats, met name gemengde bossen en loofbossen. Deze vlinder kan ook worden gevonden in parken en tuinen met volwassen bomen. Binnen het plangebied bevinden zich een schietwilg en een boswilg, welke beide waardplanten zijn. De soort is op een afstand van minder dan 1 km binnen de bebouwde kom aangetroffen. Het voorkomen van grote vos kan niet op voorhand worden uitgesloten.

Teunisbloempijlstaart is een in Nederland zeldzame soort die steeds vaker voorkomt. Hij is beschermd onder de Habitatrictlijn. Waardplanten van deze nachtvlinder zijn wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik en kattenstaart. Van teunisbloem zijn minstens tien rozetten aangetroffen (zie afbeelding 8) verspreid over het plangebied. Het leefgebied van teunisbloempijlstaart omvat open bosranden en ander open gebied, ook in tuinen en parken. Beide aangetroffen exemplaren in de omgeving betroffen waarnemingen in tuinen. Het voorkomen van teunisbloempijlstaart kan niet op voorhand worden uitgesloten.

Op korte afstand is ook sleedoornpage veelvuldig aangetroffen in het Park Zuidbroek. Deze soort leeft in sleedoornstruwelen, houtwallen en bosranden. De laatste jaren lijkt het leefgebied steeds meer te verschuiven naar tuinen en parken in stedelijk gebied. Binnen het plangebied zijn echter geen waardplanten aangetroffen in de vorm van sleedoorn of andere prunussoorten. Het voorkomen van sleedoornpage kan binnen het plangebied worden uitgesloten.

Afbeelding 8. Eén van de aangetroffen rozetten van teunisbloem.

Overige soortgroepen

Er worden geen (beschermde) soorten verwacht uit de soortgroepen vissen en libellen vanwege het ontbreken van oppervlaktewater. Reptielen of overige ongewervelden kunnen ook op voorhand worden uitgesloten door het ontbreken van geschikt habitat en op basis van hun verspreidingsgebied.

5.2. Beschermde natuurgebieden

In de Wet natuurbescherming wordt onderscheid gemaakt tussen Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hieronder wordt voor beide nagegaan of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

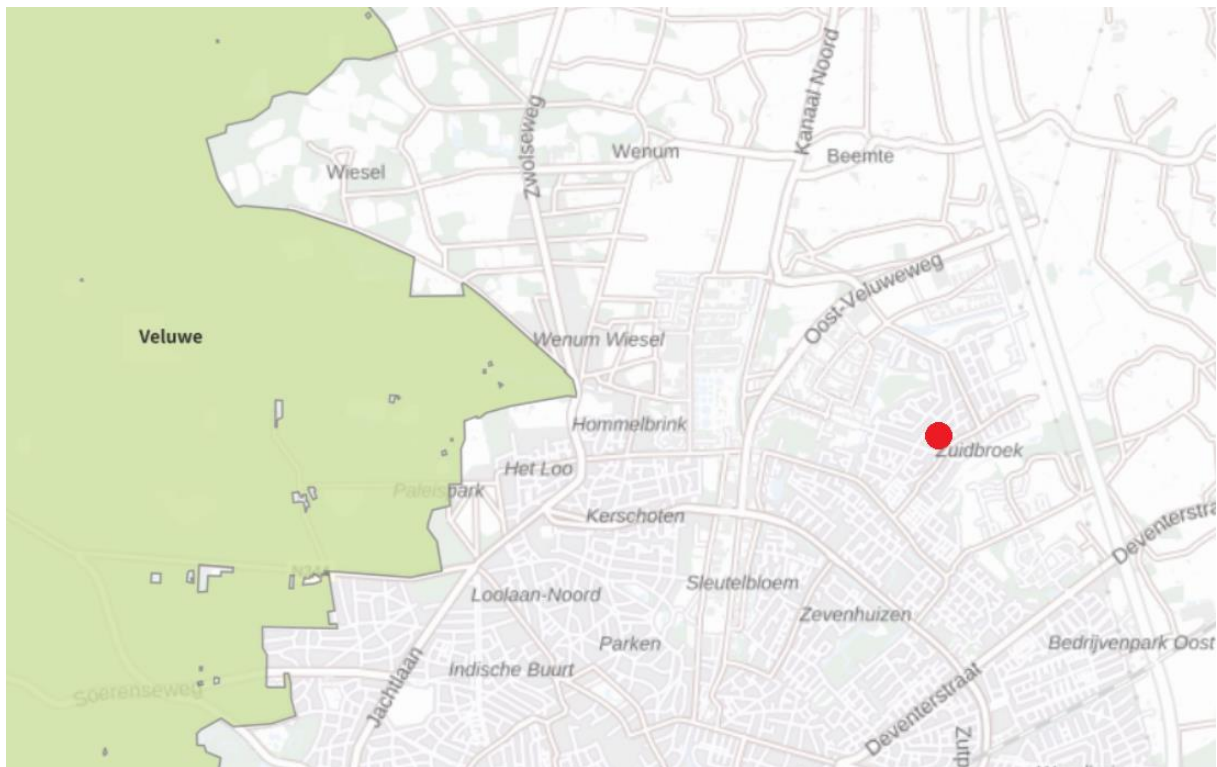
Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden zijn op basis van Europese wetgeving beschermd op verschillende aspecten. Elk gebied heeft aangewezen habitattypes (landschapstype) en doelsoorten waarmee rekening gehouden moet worden bij ruimtelijke ontwikkeling in de omgeving. Ruimtelijke ontwikkeling kan een externe werking (verstoring) hebben op deze natuurgebieden zoals geluid, trillingen, lichthinder en stikstofdepositie.

Het plangebied vormt geen onderdeel van beschermde natuurgebieden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de “Veluwe” en ligt op bijna 3 km van het plangebied (afbeelding 9). Overige Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand. Veluwe bestaat deels uit stikstofgevoelige habitattypen en kent een aantal instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en broedvogels. Vogels en andere soorten kunnen tijdens bouwprojecten negatieve effecten ondervinden zoals geluidsoverlast of lichthinder. Externe negatieve effecten door lichthinder, geluidsoverlast en trillingen kennen globaal een reikwijdte van 2000 meter. Externe negatieve effecten als gevolg van licht, trilling en geluid door de voorgenomen ontwikkeling op de onderzoekslocatie zijn, gezien de afstand tot het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied “Veluwe” niet te verwachten.

Conform uitgevoerde AERIUS berekening en stikstofrapportage voortoets Craeft 6 oktober 2023 leidt dit project niet tot meer dan 0.00 mol/ha/jaar. Hiermee zijn derhalve eventuele effecten door een toename van stikstofdepositie in de aanleg en gebruikersfase uitgesloten.

Voor de volledige stikstofrapportage wordt verwezen naar Stikstofberekening met kenmerk: Ri7xQ6eFhSV4 en RXmh2cWXYJYc

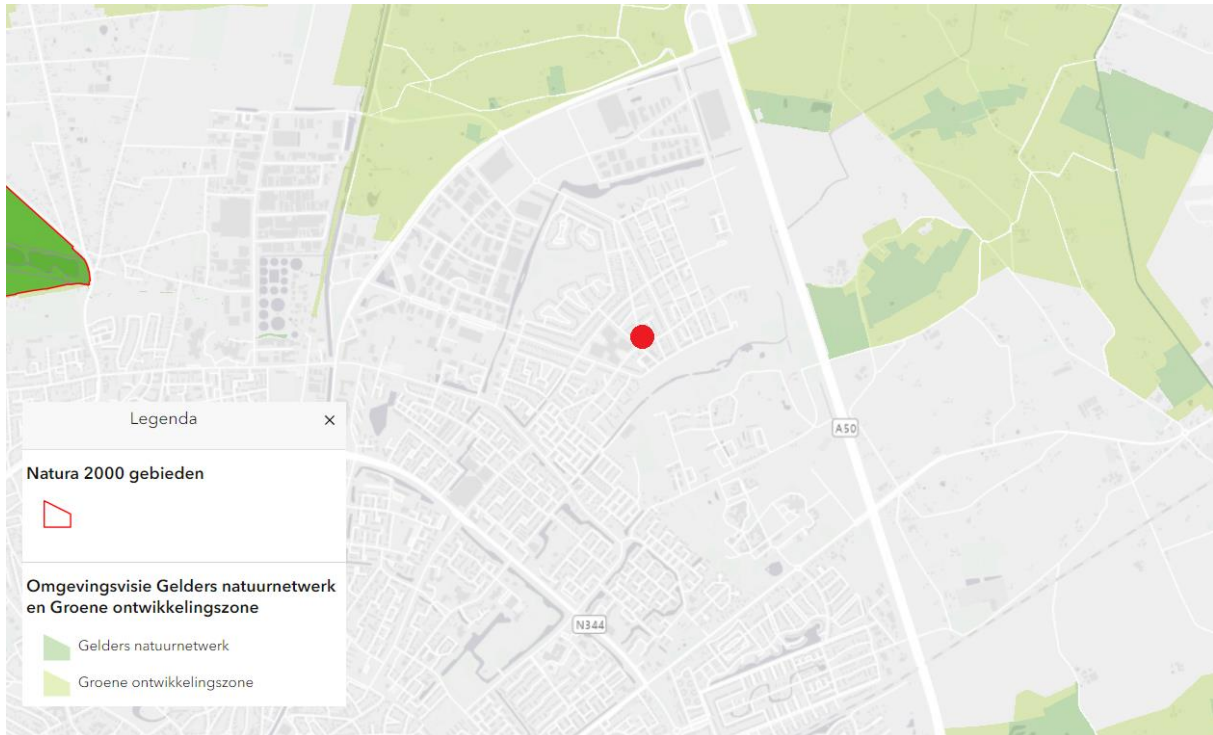

Afbeelding 9: Ligging Natura 2000-gebied Veluwe ten opzichte van het plangebied (rode stip). Bron: Aerials Calculator, 2023.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlandse netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden en verbindingzones. Het doel van deze ecologische verbindingzones is om dieren en planten in staat te stellen zich veilig te verplaatsen tussen natuurgebieden. Het provinciaal NNN-beleid voorziet in een planologische bescherming. Het NNN wordt binnen Gelderland het GNN, het Gelders Natuurnetwerk, genoemd. Binnen de grenzen van het GNN geldt het 'Nee, tenzij'-principe om nader te toetsen of werkzaamheden/activiteiten effect hebben op de bestaande natuurwaarden. Ingrepen zijn niet mogelijk als de wezenlijke waarden van het gebied worden aangetast. Enkel bij zwaarwegende redenen en wanneer effecten worden gecompenseerd kan een ingreep plaatsvinden.

Het plangebied is geen onderdeel van het GNN; significante effecten op het GNN kunnen uitgesloten worden.

Afbeelding 10. Ligging plangebied (rode stip) ten opzichte van GNN gebieden. Bron: <https://www.gelderland.nl/themas/natuur/gelderse-natuurgebieden>

5.3 Houtopstanden

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom. Derhalve zijn er geen consequenties in het kader van het onderdeel houtopstanden. Er hoeft geen kapmelding ingediend te worden bij de provincie.

6. Conclusie

Op basis van het onderzoek kan geconcludeerd worden dat een aantal vervolgstappen nodig zijn. Hieronder wordt uiteen gezet welke dat zijn.

Tevens is het van belang rekening te houden met broedvogels zonder jaarrond beschermd nest en met de zorgplicht voor soorten die op de vrijstellingslijst voor ruimtelijke ontwikkelingen staan.

In het kader van de gebiedsbescherming zijn er geen belemmeringen. Er vindt geen toename plaats van de hoeveelheid stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Veluwe als gevolg van de werkzaamheden. Er zijn geen vervolgstappen nodig.

In het kader van houtopstanden zijn geen vervolgstappen nodig, aangezien de kap binnen de bebouwde kom van Apeldoorn plaats vindt.

7. Nader onderzoek

Het voorkomen van twee vlindersoorten kan niet op voorhand worden uitgesloten, evenals het voorkomen van een jaarrond beschermd nest van boomvalk of ransuil.

Teunisbloempijlstaart wordt onderzocht door in de geschikte tijd te zoeken naar rupsen en vraatsporen op de waardplanten voor deze soort. Dit betreft drie veldbezoeken in de periode juni-september.

Grote vos wordt onderzocht door in de geschikte tijd te zoeken naar rupsen en volwassen exemplaren op en rond de waardplanten voor deze soort. Dit betreft drie veldbezoeken in de periode april-augustus tijdens gunstige weersomstandigheden.

Boomvalk wordt onderzocht door twee gerichte veldbezoeken te brengen in de periode eind april tot eind augustus tijdens de avondschemering.

Ransuil wordt onderzocht door twee gerichte veldbezoeken te brengen in de periode half februari tot half juli tijdens de avondschemering en begin van de nacht.

Afhankelijk van de uitkomsten van de nader onderzoeken komt naar voren of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming dient te worden aangevraagd.

Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest

In het plangebied kunnen tevens broedvogels zonder jaarrond beschermd nest tot broeden komen. Deze nesten zijn uitsluitend tijdens de broedtijd beschermd. In de regel wordt geen ontheffing afgegeven voor het verstoren van deze nesten aangezien het werken buiten de broedtijd een goed alternatief is. De Wet natuurbescherming hanteert geen vaste datumgrenzen. Van belang is of er een broedgeval aanwezig is. De broedperiode loopt voor de meeste vogels van half maart tot en met augustus, maar sommige vogels kunnen eerder beginnen of later eindigen. Indien toch gewenst is om tijdens de broedtijd te werken kan begonnen worden met de werkzaamheden voor de broedperiode en continue worden doorgewerkt. Als tijdens de broedtijd wordt begonnen dient eerst een broedvogelcheck plaats vinden door een deskundig ecoloog. Als dan blijkt dat er vogels aan het broeden zijn dient gewacht te worden tot de jongen zelfstandig zijn uitgevlogen, alvorens met de werkzaamheden aangevangen kan worden. Eén en ander is tevens afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek.

8. Aanbevelingen voor maatregelen soortenbescherming

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van enkele algemene zoogdier- of amfibieënsoorten worden vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. Voor soorten die zijn opgenomen op de vrijstellinglijst van de provincie Gelderland geldt dat schade aan deze soorten niet strafbaar is. Wel geldt altijd de zorgplicht. Hieraan kan uiting worden gegeven door een week voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden alle vegetatie te verwijderen en het gras kort te maaien. Zodoende worden zoogdieren, amfibieën en andere soorten gedwongen zich te verplaatsen.

9. Ontheffing

De resultaten van het nader onderzoek naar grote vos, teunisbloempijlstaart, boomvalk en ransuil dienen te worden afgewacht om meer duidelijkheid te verkrijgen over de noodzaak voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming.

Disclaimer

Sterqt Eco en Pronk Ecologisch onderzoek & advies aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele vertragingen of andere complicaties die ontstaan door het voorkomen van flora en fauna binnen de invloedssfeer van het plangebied.

10. Bibliografie

Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming, Zoogdiervereniging, 2017

Nationale Databank Flora en Fauna, uitvoerportaal. Geraadpleegd op 27-10-2023,
www.NDFF.nl

Omgevingsverordening Gelderland 2023, provincie Gelderland, 2023

Overzicht GNN gebieden Gelderland: <https://www.gelderland.nl/themas/natuur/gelderse-natuurgebieden>

Vlinderstichting teunisbloempijlstaart: <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/teunisbloempijlstaart>

Vlinderstichting sleedoornpage: <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/sleedoornpage>

Vlinderstichting grote vos: <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/grote-vos>

Sovon vogelonderzoek Nederland, Boomvalk: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/3100>

Sovon vogelonderzoek Nederland, Ransuil: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/7670>